

Avans Hogeschool

B Autonome Beeldende Kunst

voltijdvariant

Opleidingsbeoordeling met erkenning ITK

Samenvatting

In januari 2026 is de bestaande hbo-bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst van St. Joost School of Art & Design (Avans Hogeschool) bezocht door een visitatiepanel van NQA. De opleiding wordt als vierjarige voltijdopleiding aangeboden in Breda en in 's-Hertogenbosch. Het panel beoordeelt de kwaliteit van de opleiding in zijn geheel als **positief**.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Het panel constateert dat de beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en dat deze aansluiten bij de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied. Op basis van de door de opleiding aangeleverde documenten en de gesprekken heeft het panel geconstateerd dat de beoogde leerresultaten voldoen en in lijn zijn met het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel Kunst en Vormgeving 2014 (LOP 2014). Het stimuleren van een persoonlijke betrokkenheid bij de wereld en daar uiting aan geven is onderdeel van het gehanteerde beroepsbeeld en de profilering van de opleiding. Wat het panel betreft mag de opleiding dit wel nadrukkelijker voor het voetlicht brengen. De opleiding zoekt voortdurend verbinding met het werkveld en betreft beroepsbeoefenaars in een adviserende rol bij beoordelingen. Om die positie van het werkveld te verankeren geeft het panel de opleiding als aanbeveling mee om te werken aan een permanent gremium, waarmee verder afstemming kan worden gezocht met het gezamenlijke interdisciplinaire werkveld van St. Joost.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Het panel is positief over het vernieuwde curriculum, dat studenten meer regie geeft over hun persoonlijke leertraject. De opleiding kenmerkt zich door de intensieve begeleiding dat door studenten wordt gewaardeerd. De onderwijsleeromgeving, zowel fysiek als digitaal, en de faciliteiten die specifiek voor de opleiding zijn ingericht, zijn actueel en ondersteunen het leren optimaal. De keuze om bij de toelating te focussen op ontwikkelpotentieel in plaats van uitsluitend op talent, draagt bij aan een veilig leerklimaat. Het panel adviseert om het onderzoekend vermogen dat goed in het curriculum is verwerkt m.b.v. het nieuwe landelijk profiel sterker te articuleren. Het stimuleren van diversiteit blijft belangrijk, bijvoorbeeld door internationale uitwisseling te bevorderen. Verder merkt het panel op dat de rol van AI in het werkveld steeds meer toeneemt en dat de opleiding hier actief op moet inspelen, ook als studenten er zelf nog weinig interesse in tonen. Het docententeam is zeer toegewijd aan het kunstonderwijs en zet zich in om daar binnen de nieuwe kaders van Avans een passende invulling aan te geven.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Het systeem is valide, betrouwbaar en onafhankelijk. Het panel is in het bijzonder te spreken over de wijze waarop de feedback bij toetsen wordt gezien als een actief proces van wisselwerking en dialoog en ook zo wordt ingezet. Wat het panel betreft sluit de single point rubric (voldaan / niet voldaan) goed aan bij de uitgebreide en gedegen manier waarop feedback wordt verstrekt en hoe studenten daarop

reflecteren. Hoe men daarbij tot het predicaat 'excellent' komt, vindt het panel niet goed navolgbaar. Het advies is om te onderzoeken welke alternatieve mogelijkheden er zijn om het predicaat 'excellent' toe te kennen. De rol van de examencommissie wordt zorgvuldig omschreven en de commissie is goed in positie, mede door de vele interne overleggen en kalibratiesessies, waarbij ook leden van de toetscommissie betrokken zijn.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De beoordeling van de gerealiseerde leerresultaten is mede gebaseerd op de selectie van eindproducten. Het panel waardeert de variatie in thematieken die uit de eindwerken naar voren komen en de manier waarop studenten blijken te geven van creatieve vaardigheden en technisch hoogwaardig makerschap. Het panel waardeert de manier waarop studenten hun werk toelichten, maar vindt dat daarbij het engagement in reactie op maatschappelijke ontwikkelingen meer gestimuleerd en aangewakkerd kan worden. Het panel waardeert samen met het werkveld het hoge ambachtelijke niveau waarmee afgestudeerden het werkveld binnenkomen en ziet dat studenten in hun eindwerk goed inspelen op actuele ontwikkelingen binnen de beroepspraktijk, zoals de nadruk op vakmanschap en materialiteit, de centrale rol van het lichaam in relatie tot de omgeving en het gebruik van natuurlijke vormen en materialen.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	7
Schets van de opleiding / Karakteristiek	9
Basisgegevens opleiding	10
Terugblik vorige visitatie	10
Beoordeling NVAO-standaarden	11
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	12
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	15
Standaard 3 Toetsing	24
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	27
Eindoordeel over de opleiding	31
Aanbevelingen	32
Bijlagen	33
1. Bezoekprogramma	34
2. Bestudeerde documenten	35

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst van St. Joost School of Art & Design (Avans Hogeschool). Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van Avans Hogeschool en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd. De opleiding werd in combinatie met de bacheloropleiding Vormgeving bezocht. Voor die opleiding is een afzonderlijk rapport opgesteld.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, de Uitvoeringsregels accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland 2024 van de NVAO en de NQA Handleiding Opleidingsvisitaties Hoger Onderwijs 2024 Opleidingsbeoordeling met erkenning ITK.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 15 januari 2026. Het visitatiepanel bestond uit:

Naam	Rol	Kort functieomschrijving
Mw. dr. S. Spee	voorzitter, domeindeskundige	Adviseur kwaliteits- en onderwijsontwikkeling, Koninklijk Conservatorium, AP Hogeschool Antwerpen
Mw. drs. P. Oosterhuis	domeindeskundige	Onderwijskundige, HKU
Dhr. J. Konijn	domeindeskundige	Directeur, Van Eesteren Museum
Mw. L. Yuanzhi Smit	studentlid	Student Bachelor Fine Art, ArtEZ
Mw. E. Krammer	plaatsvervangend studentlid	Alumna Master Kunsteducatie, ArtEZ

Mevrouw Smit nam deel aan de panelvoorbereidingen tot en met de agenderende audit van 20 december 2025 en is daarna wegens familieomstandigheden uitgevallen. Haar plaats is ingenomen door mevrouw Krammer die heeft deelgenomen aan de visitatiedag van 15 januari 2026 en de afrondende panelwerkzaamheden.

De heer D.J. Oolbekkink MA LLB, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

De opleiding Autonome Beeldende Kunst is ingedeeld in de visitatiegroep HBO Bachelor Beeldende Kunst en Vormgeving Zuid. Afstemming tussen alle deelpanelen heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanelen. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. De afstemming tussen de panelen wordt verder geborgd door de ondersteuning van, zo veel mogelijk, dezelfde auditor vanuit NQA en andere evaluatiebureaus en door de inzet van getrainde voorzitters.

Werkwijze panel en procesverloop

Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleiding een zelfevaluatie en bijlagen aangeboden. Voor de beoordeling van de gerealiseerde leerresultaten heeft het panel vijftien afstudeerdossiers van recent afgestudeerden bestudeerd. Deze vijftien dossiers zijn geselecteerd op basis van een groslijst van alumni van de afgelopen twee jaar. Bij de selectie is rekening gehouden met de variatie in studentwaardering en locaties, zoals opgenomen in bijlage 2.

Centraal in de beoordeling stond het bezoek van het panel, bestaande uit deskundige *peers*. Vier weken voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft het vooroverleg en materiaalbestudering op de locatie van de opleiding plaatsgevonden en heeft het panel kennis gemaakt met de opleiding, de zogenaamde agenderende audit. In dit overleg zijn de panelleden geïnstrueerd over de werkwijze van NQA en het NVAO-kader en zijn voorlopige bevindingen besproken. Zowel tijdens het vooroverleg als tijdens de visitatie zijn bevindingen voortdurend gedeeld. Tijdens het visitatiebezoek heeft het panel gesproken met diverse stakeholders van de opleiding, waaronder studenten, docenten (examinatoren) en vertegenwoordigers van het werkveld en is het ter inzage gelegde materiaal bestudeerd (zie bijlage 2). Aan het einde van de bezoekdag is de door het panel verkregen informatie verwerkt tot een totaalbeeld en tot een voorlopig oordeel met argumentatie. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de voorzitter van het panel het eindoordeel en belangrijke bevindingen meegedeeld aan de opleiding. De visitatiedag sloot af met het ontwikkelgesprek tussen het panel en vertegenwoordigers van de opleiding. Medewerkers en studenten van de opleiding zijn in de gelegenheid gesteld om het panel (via mail) te benaderen buiten de bezoekdag om (inloopspreekuur). Hiervan is geen gebruik gemaakt.

Na het visitatiebezoek is een conceptrapportage opgesteld, die is voorgelegd aan het panel. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld, dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd bij de opleiding. De panelleden hebben kennisgenomen van de reactie van de opleiding en waar nodig zijn aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

De voorzitter en secretaris verklaren dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden en dat het gehele panel akkoord is met de inhoud van het rapport.

Utrecht, maart 2026

Panelvoorzitter

Auditor

dr. S. Spee

D.J. Oolbekkink MA LLB

Schets van de opleiding / Karakteristiek

De opleiding Autonome Beeldende Kunst wordt in de praktijk veelal Art & Research (ART) genoemd en wordt verzorgd binnen de St. Joost School of Art & Design. St. Joost is onderdeel van het cluster Avans Creative Innovation (ACI). ACI is een organisatie-eenheid waarin naast St. Joost ook de opleidingen Communicatie & Multimedia Design, Business Innovation, Communicatie en de Koningstheateracademie met de opleiding Cabaret zijn ondergebracht.

In studiejaar 2022-2023 is nieuw modulair onderwijs ingevoerd in het eerste studiejaar en vervolgens in het tweede jaar. Daarmee wordt samenwerking tussen opleidingen bevorderd en krijgen studenten de mogelijkheid om hun eigen individuele leerroute samen te stellen. Modules bestaan uit 15 EC of een veelvoud en er worden maximaal 3 leeruitkomsten per module getoetst. Nadat jaar twee was ontwikkeld en ingevoerd heeft St. Joost de doorontwikkeling 'on hold' gezet, omdat de gecombineerde onderwijskundige en organisatorische uitdagingen te groot werden. De opleiding ziet het als iets positiefs dat gedurende die tijd het nieuwe onderwijs goed geëvalueerd kon worden en waar nodig bijgesteld. Dit studiejaar wordt het nieuwe onderwijs in jaar drie ingevoerd en in 2027-2028 zal alle onderwijs modulair wordt aangeboden.

De opleiding wordt op twee locaties aangeboden binnen de kunstacademie St Joost. St. Joost beschikt over een eigen locatie in Breda en een eigen locatie in 's-Hertogenbosch. In Breda is de opleiding gevestigd in een voormalig seminariegebouw. Dit gebouw voldoet niet meer aan de duurzaamheidseisen en zal worden verkocht. Medewerkers en studenten zijn door Avans uitgenodigd om mee te denken in het proces waarin gezocht wordt naar nieuw onderkomen. Verhuizen wordt door het docententeam gezien als kans om verbinding met de stad en andere studierichtingen te versterken. Dit wordt door studenten nog niet zo ervaren. In 's-Hertogenbosch is de opleiding gevestigd in het zogenoemde EKP-gebied dat momenteel wordt ontwikkeld tot een creatieve en culturele plek met in de nabijheid de Verkadefabriek, Willem Twee en op termijn ook het Design Museum. In het EKP-gebied wordt een mix van woningen en voorzieningen ontwikkeld waarbinnen onderwijs een nadrukkelijke plek zal krijgen. Onlangs is bekend geworden dat men de locatie in het EKP-gebied tijdelijk moet verlaten, omdat het onderwijs te veel last ondervindt van de omliggende bouwactiviteiten.

Voor jong talent biedt St. Joost onder de noemer New Creators cursussen aan en ook oriëntatiedagen voor geïnteresseerde studietoelaten en een mbo-aansluitprogramma. In 's-Hertogenbosch wordt een eenjarige masteropleiding Art in Animation aangeboden en een tweejarige masteropleiding Fine Arts & Design die bestaat uit vijf specialisaties. St. Joost is verder verbonden met het Centre of Applied Research for Art, Design and Technology (Caradt) van waaruit lectoren en docent-onderzoekers binnen het onderwijs van St Joost betrokken zijn. Het bacheloronderwijs van St. Joost bestaat naast de hbo-opleiding Autonome Beeldende Kunst uit de hbo-opleiding Vormgeving die drie specialisaties kent.

Basisgegevens opleiding

Instelling	
Naam in RIO	Avans Hogeschool
Adres	Professor Cobbenhagenlaan 13 5037DA TILBURG
Website	Avans.nl
BRIN-nummer	07GR
Status	Bekostigd
ITK	Positief

Opleiding	
Eerste naam in RIO	Autonome Beeldende Kunst
Locatie	Breda en 's-Hertogenbosch
ISAT-code	39110
RIO-onderdeel	Taal en Cultuur
Oriëntatie en Niveau	hbo ba
Voertaal	Nederlands
Alle opleidingstrajecten, afstudeerrichtingen, specialisaties	geen
Joint Programme	geen
Verleende graad en toevoeging van de graad	Bachelor of Arts
Studielast in EC	240 EC
Variant(en)	Voltijd
Inleverdatum	1 mei 2026
Datum locatiebezoek beoordelingspanel	15 januari 2026

Terugblik vorige visitatie

In januari 2020 vond de vorige visitatie van de opleiding plaats. Daarbij formuleerde het toenmalige panel de aanbeveling om ruimere ateliers en werkruimtes te creëren voor de onderwijslocatie Breda. Tijdens de agenderende audit op 11 december 2025 kreeg het huidige panel een rondleiding door de gebouwen in Breda en zag het een film over de onderwijslocatie in 's-Hertogenbosch. Op basis van deze rondleiding, de documentatie en gesprekken ten tijde van het visitatiebezoek op 15 januari 2026 constateert het panel dat er in Breda (en overigens ook in 's-Hertogenbosch) voldoende ruime werkruimtes en ateliers beschikbaar zijn voor studenten.

Beoordeling NVAO-standaarden

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Het panel constateert dat de beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en dat deze aansluiten bij de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied. Tijdens de gesprekken en op basis van de door de opleiding aangeleverde documenten heeft het panel geconstateerd dat de beoogde leerresultaten voldoen en in lijn zijn met het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel Kunst en Vormgeving 2014 (LOP 2014). Het stimuleren van een persoonlijke betrokkenheid bij de wereld en daar uiting aan te geven is onderdeel van het gehanteerde beroepsbeeld en de profilering van de opleiding. Wat het panel betreft mag de opleiding dit nadrukkelijker voor het voetlicht brengen. De opleiding zoekt voortdurend verbinding met het werkveld en betreft beroepsbeoefenaars in een adviserende rol bij beoordelingen. Om die positie van het werkveld verder te verankeren geeft het panel de opleiding als aanbeveling mee om te werken aan een permanent gremium waarmee afstemming kan worden gezocht met het gezamenlijke interdisciplinaire werkveld van St. Joost.

Onderbouwing

Beroepsbeeld en profilering

Het panel vindt dat de opleiding een realistisch beroepsbeeld hanteert dat aansluit bij het LOP 2014 waarin staat dat het kunstvakonderwijs zich richt op de conceptueel denkende kunstenaar die de ambitie heeft om met zijn werk waarde en betekenis toe te voegen aan de nationale en internationale beeldcultuur. Het panel waardeert de hieronder beschreven wijze waarop de opleiding hiermee het beroep in beeld brengt en stelt dat het onderdeel over de persoonlijke betrokkenheid, het engagement, bij de maatschappelijke ontwikkelingen minder uit de verf komt en nadrukkelijker benoemt mag worden in de profilering.

De opleiding Autonome Beeldende Kunst werkt het profiel van een beroepsbekwaam beeldend kunstenaar als volgt uit: "Autonome kunstenaars maken kunst vanuit een persoonlijke betrokkenheid bij de wereld en nemen een onafhankelijk (autonoom) standpunt in ten opzichte van de samenleving. Daarbij gaat het primair om verbeelding. Vanuit een grote variëteit aan artistieke praktijken gaan kunstenaars een verhouding aan met de complexiteit van beeldende en maatschappelijke vraagstukken. Onderzoek helpt hen om na te denken over rol, oorsprong, totstandkoming en gevolgen van het beeld dat via uiteenlopende methodes verder vorm krijgt. De kunstenaar heeft verder een artistieke praktijk waarin hij creëert vanuit een autonome houding ten opzichte van maatschappelijke en filosofische vraagstukken. Sensitiviteit voor de tijdgeest en de verhouding tot het mens-zijn manifesteert zich via het gebruik van onderzoeks- en werkmethodes." De opleiding profileert zich als dé plek voor studenten die zoeken naar een eigenwijze positionering binnen of buiten de kunstwereld. Het onnoembare en onvoorspelbare creërend vermogen is het vertrekpunt. Binnen de opleiding wordt ruimte gemaakt voor

verwantschap, tegenstelling, conflict en weerstand met als doel om autonomie altijd in relatie te zien met heteronomie. Zo ontwikkelt de opleiding studenten tot zelfstandige, kritisch denkende en professionele kunstenaars. Een ander kenmerk dat als onderscheidend voor de opleiding wordt benoemd is de aandacht voor artistiek onderzoek in de opleiding. Aan de hand van artistiek onderzoek worden fundamentele vragen gesteld, structuren blootgelegd waardoor alternatieve zienswijzen, methodes en inzichten ontstaan.

Beoogde leerresultaten

Het panel heeft geconstateerd dat de opleiding haar leeruitkomsten (jaar 1 en 2) en leerlijnen (jaar 3 en 4) baseert op de landelijk afgesproken competenties die van toepassing zijn op alle kunst- en designopleidingen in Nederland. De zeven competenties zijn deze: 1. Creërend vermogen; 2. Vermogen tot kritische reflectie; 3. Vermogen tot groei en vernieuwing; 4. Organiserend vermogen; 5. Communicatief vermogen; 6. Omgevingsgerichtheid; 7. Vermogen tot samenwerken. Deze landelijke competenties zijn door het Overleg Beeldende Kunst en Vormgeving (OBK) geformuleerd op bachelor eindniveau (NLQF-niveau 6). Daarmee leidt de opleiding kunstenaars op die na hun studie als makers, zelfstandige professionals en reflective practitioners kunnen werken in een veranderende beroepspraktijk.

Competenties/ Leeruitkomst	Creërend vermogen	Vermogen tot Kritische reflectie	Vermogen tot groei & vernieuwing	Organiserend vermogen	Communicatief vermogen	Omgevings- gerichtheid	Vermogen tot samenwerken
Werkpraktijk	X	X	X	X	X	X	X
Kennis & Vaardigheden	X	X			X	X	
Positioneren		X	X	X	X	X	X

Figuur 1 - Matrix landelijke competenties en leeruitkomsten, bron: Blauwdruk ART 2025-2026

De opleiding formuleerde in het verleden zes 'beginselen' waarop het nu uitfaserende onderwijs is gebaseerd: 1. Artistieke voorwaarden ontwikkelen, 2. Verhouden tot de wereld, 3. Inzet van vorm en medium, 4. Internaliseren van een kunstdiscours, 5. Initiëren en onderhouden van een kunstpraktijk (in een gehybridiseerd vakgebied), 6. Sensibiliseren voor veranderende paradigma's. Zij vormen de basis voor de vier leerlijnen in de huidige jaren drie en vier waarover meer onder standaard 2. Het panel herkent ook in deze beginselen en leerlijnen de verbinding met landelijk afgesproken competenties. In het opleidingskader heeft de opleiding goed onderbouwd hoe de landelijke eindkwalificaties uit het LOP 2014 in de vier leerlijnen aan bod komen.

Afstemmen beroepenveld

Het panel vindt dat er vanuit het werkveld veel input is binnen de onderwijsuitvoering en de toetsing. Dit gebeurt vaak met een vaste groep werkveldpartners. Via die groep is er verbinding en operationele afstemming met het werkveld. Daarbij is het belangrijk om te benoemen dat een deel van het docententeam parttime werkt naast een eigen kunstenaarspraktijk. Het panel heeft begrepen dat de opleiding nadenkt over een meer gestructureerde en strategische verbinding met werkveldvertegenwoordigers met als doel om een gesprekspartner te zijn voor de langere termijnontwikkelingen. Het panel heeft vernomen dat St. Joost in de afgelopen jaren een andere plek heeft gekregen in de Avans-organisatie en dat de kunstopleidingen o.a. samen met bouwkunde het nieuwe cluster Avans Creative Innovation & Design (ACID) gaan vormen. In dat

verband gaan stappen gezet worden richting een meer strategische werkveldadviesraad (WAR) waarbij onderzocht wordt of deze gecombineerd kan worden met de opleiding Vormgeving. Het panel heeft gemerkt dat deze ontwikkeling vanuit ACID wordt gestuurd. Het panel waardeert de ontwikkeling van een strategische WAR en vindt dat die past bij de toenemende interdisciplinariteit tussen de opleidingen binnen St. Joost. Het panel moedigt de opleiding wel aan om bij het realiseren van een dergelijke strategische WAR niet alleen organisatorisch, maar vooral opleidingsinhoudelijke overwegingen te betrekken, zodat de nieuwe WAR ook de inhoudelijke koers van de opleiding ART goed kan valideren en stimuleren. Een dergelijke WAR sluit wat het panel betreft ook goed aan bij het nieuwe LOP 2025 waarin ook geen onderscheid wordt gemaakt in competenties die kunstenaars en ontwerpers nodig hebben in huidige en toekomstige werkpraktijken.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Het panel waardeert de mate waarin studenten in het nieuwe curriculum eigenaarschap over hun eigen leerproces kunnen nemen. Studenten ervaren goede begeleiding en ondersteuning van docenten die zowel vakinhoudelijk als didactisch sterk zijn en goed in verbinding staan met het werkveld. De (digitale) onderwijsleeromgeving en opleidingsspecifieke faciliteiten zijn up-to-date en bevorderen het studieproces. De keuze om te selecteren op ontwikkelpotentieel in plaats van talent draagt bij aan een veilig leerklimaat. Het panel adviseert om de manier waarop binnen de opleiding wordt omgegaan met het onderzoekend vermogen sterker te articuleren. Het nieuwe landelijke beroeps- en opleidingsprofiel (2025) kan daarbij goed van pas komen. Hoewel er beleidsmatig is ingezet op diversiteit en dit beleid vanuit de instelling werd bevorderd, ziet het panel hier nog weinig resultaat en adviseert het panel dit te blijven stimuleren, mede via internationale uitgaande en inkomende mobiliteit. Het panel raadt de opleiding aan om de kalibratiepraktijk van docenten voort te zetten en in te bedden in de professionaliseringsagenda voor docenten. Verder signaleert het panel dat de rol van AI in het werkveld steeds belangrijker wordt en dat de opleiding zich hierin bewust moet gaan positioneren, ook wanneer studenten hier nog niet uit zichzelf belangstelling voor tonen.

Onderbouwing

Opzet van het programma

Met de keuze voor modulair onderwijs heeft de opleiding een aantal jaren geleden afscheid genomen van een gezamenlijke propedeuse Kunst en Vormgeving. Die gezamenlijke propedeuse droeg tot dat moment bij aan het belang dat St. Joost hecht aan interdisciplinair werken en het stimuleren van studenten om te zoeken naar hun eigen artistieke identiteit. Het panel waardeert de kenmerkende mogelijkheden die studenten wordt geboden om te kunnen 'meanderen'. Daarmee wordt bedoeld dat studenten ervaring kunnen opdoen met diverse artistieke vormen, methoden en technieken om zo te ontdekken wat hun artistieke identiteit is. Voor de studie Beeldende Kunst geldt nu dat studenten meteen hun vakspecifieke eigenheid ontwikkelen waarna ze verderop in de studie, tijdens de keuzemodules en minor, kunnen kiezen voor verdiepen in het eigen vak of verbreden binnen het overige aanbod binnen de kunstopleidingen of daarbuiten. Het panel vindt dat studenten met deze nieuwe onderwijsopzet goed in de gelegenheid worden gesteld om vaktechnische diepgang te ontwikkelen en toch ook bewegingsruimte behouden om te zoeken naar hun artistieke identiteit.

Het onderwijs kent een vaste structuur, zoals weergegeven in onderstaande figuur, waardoor alle studenten op dezelfde momenten in hun programma keuzemodules kunnen kiezen waarmee ze kunnen meanderen. Het panel gaat ervan uit dat de opleiding bij de doorontwikkeling van de

studiejaren drie en vier hierbij zal aansluiten. De opleiding wordt op de twee locaties aangeboden door hetzelfde docententeam. Het onderwijs is op beide locaties identiek.

M1	Oriënteren en ontdekken in de gemeenschap van St. Joost
M2	Verskillende manieren van maken, onderzoeken en experimenteren
M3	Verbinding tussen mens, professional en de wereld
M4	Technologisch, maatschappelijk en cultureel bewustzijn
M5&6	Ontwikkelen van eigenaarschap
M7&8	Keuzemodules: verdiepen of verbreden in relatie tot de gekozen studie
SEM5	Minor naar keuze
SEM6	Professionele identiteit ontwikkelen als maker in relatie met het werkveld
SEM7	
SEM8	

Figuur 2 – De structuur van het onderwijsprogramma, bron: ZER

Vormgeving van het programma

Het panel vindt dat de opleiding, zowel in het uitfaserende als in het nieuwe modulaire onderwijs, een heldere verbinding heeft gerealiseerd tussen de landelijke competenties uit het Beroeps- en opleidingsprofiel (2014) en de leerlijnen resp. leeruitkomsten. In alle onderwijs modules van de eerste twee jaren staan drie leeruitkomsten (LU) centraal die in elke module opnieuw aan bod komen: Werkpraktijk, Kennis & vaardigheden en Positioneren. In onderstaande overzicht wordt duidelijk welk lesaanbod in de eerste twee jaren wordt aangeboden bij elk van deze drie leeruitkomsten. De leeruitkomst Werkpraktijk (8 EC) is gericht op de ontwikkeling van een artistieke praktijk, waarbij studenten leren vorm en inhoud van beeld te onderzoeken via de Look-Act-Think-methode. Look staat voor het opdoen van inspiratie en het voeden van de verbeelding. Act gaat over het inzetten van artistieke onderzoeksmethoden, het tonen van initiatief en werk tonen. Think gaat over reflecteren op het eigen werk en bronnen kunnen verbinden met het werkproces. In de leeruitkomst Kennis en Vaardigheden (4 EC) wordt het theoretisch referentiekader van studenten gevoed en verbreed door te oefenen met theorie: kunstgeschiedenis, cultuurtheorie, beeldanalyse en filosofie. De LU Positionering (3 EC) is in het nieuwe onderwijs voor Beeldende Kunst en Vormgeving gelijk om te waarborgen dat alle studenten van St. Joost een gelijke basis aan studievaardigheden ontwikkelen. Hierbij spelen organiseren, samenwerken en communiceren een rol. Studenten leren ontwikkelgericht te werken, een eigen praktijk te voeren en zichzelf te positioneren in het werkveld, bewust van wat ze in te brengen hebben en hoe ze dat op de juiste plek kunnen laten landen. Hiervoor is inzicht nodig in de eigen kwaliteiten, de beroepspraktijk en de context waarvoor en waaruit ze willen werken.

	Module 1 en 3	Module 2 en 4	Module 5 en 6
Werkpraktijk	Artistieke praktijk Artistiek onderzoek Point of View/ Expositie Maken als Taal	Artistieke praktijk Artistiek onderzoek Point of View Technologie	Artistieke praktijk Onderzoeksgroep Manifestatie Maken als Actie
Kennis en Vaardigheden	Kunstgeschiedenis Filosofie	Kunstgeschiedenis Beeldanalyse	Kunst- en cultuurtheorie Filosofie
Positioneren	Interdisciplinaire week Studieloopbaanbegeleiding	Workshopweek Studieloopbaanbegeleiding	Excursies Studieloopbaanbegeleiding

Figuur 3 - Lesinhoud passend bij de drie leeruitkomsten, bron: Opleidingskader Blauwdruk ART

In de jaren drie en vier wordt niet gewerkt met modules, maar met semesters. Aan dit uitfaserende onderwijs liggen de zes onder standaard 1 benoemde beginselen ten grondslag. Ze vormen de onderlegger voor het onderwijs en de daarin gehanteerde leerlijnen. In de leerlijn Werkomgeving ontwikkelen studenten de vaardigheden die nodig zijn om hun kunstpraktijk duurzaam te onderhouden. In de leerlijn Reflecteren articuleren studenten hun gedachtegoed door een vraagstelling te herkennen in hun eigen werk en dat van anderen en door het te analyseren en te problematiseren. Binnen de leerlijn Maken en Presenteren komt het continue experimentele werkproces aan bod en ervaren studenten wat het betekent om risico te nemen en daardoor te groeien. In Contexten en Posities wordt gewerkt aan betekenisvorming van kunst en kunstenaarschap. Studenten leren zich met hun eigen positie te verhouden tot anderen met het oog op de aanstaande praktijk binnen en buiten het kunstenaarschap.

Werkomgeving	Competenties (Kuo) Organiserend vermogen Communicatief vermogen Omgevingsgerichtheid Vermogen tot samenwerken	Beginnelsen 1. Artistieke voorwaarden ontwikkelen 5. Initiëren en onderhouden van een kunstpraktijk
Reflecteren	Reflectief vermogen Vermogen tot groei en vernieuwing Omgevingsgerichtheid Creërend vermogen	1. Artistieke voorwaarden ontwikkelen 2. Verhouden tot de wereld
Maken en Presenteren	Creërend vermogen. Reflectief vermogen Vermogen tot groei en vernieuwing Communicatief vermogen Omgevingsgerichtheid	2. Verhouden tot de wereld 3. Inzet van vorm en medium
Contexten en Posities	Reflectief vermogen Vermogen tot groei en vernieuwing Communicatief vermogen Omgevingsgerichtheid	4. Internaliseren van een kunstdiscours 6. Sensibiliseren voor veranderende paradigma's

Figuur 4 - Leerlijnen en beginselen in het uitfaserende onderwijs, bron: Blauwdruk ART 2025-2026

Het uitfaserende onderwijs is opgebouwd uit leerlijnen per semester. In elk semester (30 EC) wordt het onderwijs integraal en ontwikkelgericht aangeboden aan de hand van leerlijnen: werkomgeving, reflecteren, maken & presenteren, contexten & posities. Voor elk onderdeel zijn leerdoelen en toetscriteria geformuleerd. Halverwege het semester vindt een

voortgangspresentatie plaats waar studenten hun ontwikkeling laten zien en waarbij afspraken gemaakt worden voor de resterende tijd in het semester.

Inhoud van het programma

In de propedeuse maken studenten kennis met studeren aan de kunstacademie en het vakgebied. Er is een gemeenschappelijk programma met de opleiding Vormgeving waarin studenten studie overstijgende kennis en vaardigheden opdoen. Ook de interdisciplinaire week, workshopweek en excursies worden in de breedte van St. Joost georganiseerd. In de eerste module (Sharing Stories) wordt aandacht besteed aan Storytelling en het landen in de studie. Module twee (Shaping Images) gaat over Beeldanalyse en -representatie en module drie (Dancing with the world) over engagement en ethiek, verbinding tussen mens, professional en de wereld. De vierde module (entering another universe) bespreekt het technologisch, maatschappelijk en cultureel bewustzijn van studenten. Modules vijf (Eat the sky) en zes (We need to talk about ART) staan in het teken van ecosystemisch denken en handelen. De tweede helft van het tweede jaar biedt keuzemodules voor verdieping of verbreding binnen St. Joost. En de eerste helft van jaar drie (semester 5) bestaat uit een minor die ook buiten de kunstacademie gevolgd mag worden. Semester zes staat in het teken van het zoeken naar mogelijkheden om de positie als kunstenaar van waarde te maken in de wereld. Veranderende economische systemen en structuren binnen de kunstwereld komen aan bod en studenten verdiepen zich in de vraag wat 'werk' voor een kunstenaar kan betekenen. In semester zeven vindt de daadwerkelijke beroepsverkenning plaats en wordt er stage gelopen. In het laatste semester werken studenten zelfstandig aan hun afstudeerproject waarin ze hun profilering als maker belichamen. Dat wordt gepresenteerd in de NOW SHOW (eindexpositie), waar studenten hun werk en artistieke visie tonen aan de buitenwereld.

Vrije keuzeruimte

Voor de 60 EC vrije keuzeruimte (modules 7 en 8 + semester 5) die studenten wordt geboden is er als onderdeel van het Avansbrede keuzeprogramma een aanbod van keuzemodules en minoren ontwikkeld. Studenten kunnen doorgeven welke keuzemodules ze willen volgen en op basis daarvan wordt een indeling gemaakt. Hoewel de meeste studenten de module van eerste of tweede keuze kunnen volgen, geldt dat niet voor iedereen. Deze werkwijze wordt nog geëvalueerd en het panel moedigt de opleiding aan om de procedure zo te finetunen dat motivatie voor deelname ook betrokken wordt. Met de examencommissie is afgesproken dat de helft van de vrije keuzeruimte besteed wordt binnen het kunstonderwijs van ACI of ten minste in lijn is met de beoogde leerresultaten van de opleiding. In onderstaande figuur wordt getoond welke keuze-kunstonderwijs er is. Het panel waardeert de ruimte en de mogelijkheden die er zijn om binnen het kunstonderwijs te kiezen. De opleiding doet er goed aan in de gaten te houden hoe studenten de keuzeruimte gebruiken en of de beoogde leerresultaten in de toekomst inderdaad bereikt kunnen worden.

Keuzemodules M7	Keuzemodules M8	Minoren M9 en M10
– Stop making sense & play with your senses – Take care & share situated stories – Check reality & change perspectives	– Create & exhibit – Write up! – Teken en schilderen – Create with your attitudes – Animatie & Storytelling	– The art of living together – Material ecologies – Write loud – Graphic Novel – Stopmotion – Development for visual storytelling

Figuur 5 - Overzicht van keuzemodules en minoren binnen St. Joost, bron: ZER

Onderzoeksvaardigheden

In de opleiding worden onderzoeksvaardigheden aangeleerd als een integraal onderdeel van de artistieke praktijk, waarbij studenten leren om een onderzoekende houding aan te nemen die essentieel is voor het maken van beeldend werk. De opleiding hanteert de visie dat artistiek onderzoek een combinatie is van reflectie en maken (craft), waarbij studenten leren hun werk te contextualiseren in relatie tot de maatschappij en het vakgebied. Het panel heeft gemerkt dat de opleiding in het onderwijsprogramma nadrukkelijk aandacht besteedt aan de landelijke competentie Vermogen tot groei en reflectie (binnen leeruitkomst Positioneren). Deze uitwerking voldoet en is qua opzet passend bij de opleiding. Het panel ziet ontwikkelmogelijkheden als het gaat om het stimuleren van het grip krijgen op de persoonlijke waarden, vraagstellingen en ambities die de keuzes van studenten (kunnen) sturen. De uitwerking van de nieuwe landelijke competentie Onderzoeken en Reflecteren (Beroeps- en opleidingsprofiel Beeldende Kunst & Design 2025) kan daarbij van dienst zijn.

Studenten leren hoe ze voortdurend hun professionele identiteit kunnen blijven ontwikkelen, ook na de studie. Daarbij speelt het doen van artistiek onderzoek een belangrijke rol. Dat onderzoeksproces kan worden opgevat als een leer- en ontwikkelstrategie waarbij de eigen (artistieke) praktijk systematisch wordt onderzocht. Studenten leren hoe ze hun werk kunnen ontwikkelen en hun kunstpraktijk het beste in kunnen richten met het oog op het werkveld. Daarbij worden artistieke methodes vanuit het werkproces verbonden met werkveldoriëntatie en theoretische verdieping. Studenten nemen deel aan onderzoeksgroepen waar het uitwisselen van experimenten en ervaringen centraal staat. Hierbij is peer-to-peer feedback op het onderzoeksproces een essentieel onderdeel. Dit gebeurt aan de hand van de Look-Act-Think-cyclus. In de Look-fase verkennen studenten hun onderwerp, methodes en technieken. In de Act-fase wordt daarmee geëxperimenteerd en in de Think-fase reflecteren studenten daarom en wordt het geleerde verwerkt. Door concentrisch te cirkelen ontwikkelen studenten een eigen wijze waarop ze dit onderzoeken ook na hun studie zelfstandig kunnen blijven voortzetten in de telkens veranderende omgeving.

Het panel waardeert de betrokkenheid van het Centre of Expertise for Art, Design and Technology (Caradt) bij het onderwijs, maar vindt ook dat die samenwerking nog geïntensiveerd mag worden. Via lectoren en docenten onderzoek wordt onderzoek aan het onderwijs verbonden. Dat gebeurt bijv. in de lessen over beeldanalyse en 'Maken als taal'. In de keuzemodule Persoonlijk Activisme | Radicale Empathie die de opleiding samen met de opleiding Cabaret aanbiedt worden inzichten uit de onderzoeksgroep Cultural and Creative Industries betrokken.

Diversiteit en internationalisering

Het panel vindt dat de diversiteit van zowel het docententeam als de studentenpopulatie wat eenzijdig is. Het panel heeft bij het lezen van de documentatie en tijdens de gevoerde gesprekken gemerkt dat de opleiding de afgelopen jaren nadrukkelijk stappen heeft gezet om de diversiteit in docentenpopulatie te vergroten. Daarbij werd ze gesteund door beleidskeuzes die Avans-breed werden gemaakt rondom diversiteit en inclusie. Op basis daarvan is een aantal docenten aangenomen, maar hun contracten werden niet verlengd vanwege de bezuinigingen in het hoger onderwijs en teruglopende studentenaantallen. Het panel moedigt de opleiding aan om oog te blijven houden voor diversiteit in de staf en in werkveldcontacten. Als dat niet mogelijk is via het aannamebeleid dan zijn er wellicht mogelijkheden voor inkomende docentmobiliteit via uitwisseling van en naar het buitenland.

Ten aanzien van internationalisering ziet het panel kansen tot verbetering. De opleiding heeft sinds dit jaar, gezamenlijk met Vormgeving, een portefeuillehouder Internationalisering aangesteld die de ambitie op het gebied van internationalisering verder gaat uitwerken. De opleiding wil studenten internationale context en ervaring bieden waarmee ze betere probleemoplossers worden en ondernemender leren zijn. Het panel vindt dat dit bij uitstek in het kunstonderwijs essentieel is en vindt dat daarbij ook een divers docententeam van belang is. Het panel vindt dat studenten voor hun persoonlijke en professionele ontwikkeling als kunstenaar in algemene zin gebaat zijn bij internationale contacten en ervaringen en adviseert de opleiding om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om dit te bevorderen, bijvoorbeeld door Erasmusprojecten te initiëren of deel te nemen aan Collaborative Online International Learning (COIL) initiatieven. Het panel vindt dat meer aandacht voor de internationale context ook bevorderlijk kan zijn voor de mate waarin studenten zich tijdens de studie bewust worden van hun rol in een groter, ook internationaal geheel en hoe hun werk zich verhoudt tot die wereld, waarbij ecologische, sociale, technologische, en economische vraagstukken en transitieën een rol spelen. Het panel moedigt de opleiding aan om, met het nieuwe landelijke beroeps- en opleidingsprofiel (2025) in gedachten, uit te dagen zich met hun omgeving te verbinden.

Instroom, toelatingseisen

Het panel is te spreken over de manier waarop de opleiding omgaat met het selectie- en toelatingsproces en vooral met de keuze om daarbij ontwikkelpotentieel in plaats van talent als uitgangspunt te nemen. Er wordt niet zozeer gezocht naar jonge kunstenaars met een groot talent (de nog niet ontdekte nieuwe Picasso), maar benadrukt dat gekeken wordt naar het ontwikkelpotentieel van de aspirant-studenten. Daarmee wordt wat het panel betreft op een goede manier aansluiting gezocht bij scholieren die wel graag met kunst bezig zijn maar zichzelf (nog) niet per se als talentvol kunstenaar zien. Dit zorgt voor realistische verwachtingen van het presteren van de aanstaande studenten zonder dat dit ten koste gaat van de noodzaak om te werken aan de ontwikkeling tot kunstenaar.

Voor de toelating worden specifieke criteria gehanteerd om te beoordelen of een aspirant-student succesvol de opleiding kan doorlopen. Het panel is van oordeel dat dit proces zorgvuldig is beschreven en als zodanig wordt toegepast. De eisen vindt het panel passend bij de aard van de opleiding en de inschrijfprocedure is toegestaan conform de Avans-brede Regeling Inschrijvingsvoorwaarden 2025-2026. Het proces is erop gericht om een goede 'match' te vinden tussen de ambities van de student en wat de opleiding hen biedt. Studenten die toegelaten willen worden bereiden een thuisopdracht voor, een motivatiebrief en een portfolio van eigen werk. Het portfolio bevat tien werken uit de afgelopen twee jaar, waarbij wordt opgemerkt dat ze niet 'af' hoeven zijn. Voor de thuisopdracht kunnen studenten kiezen uit een aantal opdrachten die op de website beschikbaar zijn gesteld. Op de toelatingsdag volgen ze een workshop bij een alumnus van de opleiding en is er een gesprek met een docent en een alumnus. Hierin wordt het portfolio besproken en er wordt gekeken of er een persoonlijke match is. Op basis van de gesprekken en de workshops, dit is het zogenaamde selectie-assessment, wordt bepaald of een aspirant-student kan worden toegelaten tot de opleiding of moet worden afgewezen. Het is ook mogelijk dat een aspirant-student wordt doorverwezen naar een van de specialisaties binnen de opleiding Vormgeving. Bij het selectie-assessment worden kwaliteiten en eigenschappen meegewogen in die zin dat bekeken wordt welke ontwikkelmogelijkheden er zijn. Kwaliteiten en eigenschappen die St. Joost daarbij benoemt zijn deze: Creativiteit, Beeldend vermogen, Eigenzinnigheid, Reflectief vermogen, Analyse, Cultureel bewustzijn, Logistiek en organisatorisch vermogen,

Technisch vermogen, Communicatief vermogen. Omdat de opleiding Beeldende Kunst op twee locaties wordt aangeboden, krijgen aspirant-studenten het advies op beide locaties te gaan kijken omdat ze zich voor een van de beiden zullen moeten aanmelden. De toelatingsdag wordt namelijk in Breda georganiseerd.

Studentbegeleiding en informatievoorziening

Studenten zijn te spreken over de begeleiding die ze vanuit de opleiding ontvangen. Docenten zijn benaderbaar en bereid om studenten verder te helpen, zowel bij het ontwikkelen van de eigen artistieke identiteit en de professionele ontwikkeling als de persoonlijke ontwikkeling, studentenwelzijn en studievoortgang. In de leeruitkomst Positionering wordt expliciet aandacht besteed aan de diverse invalshoeken van de studentbegeleiding. Ook het samen leren en het opbouwen van een sociaal netwerk maakt onderdeel uit van het studieloopbaanprogramma. Binnen het geheel van St. Joost is er veel aandacht voor community building en het creëren van een veilige omgeving waarin studenten hun (artistieke) identiteit kunnen ontwikkelen. Deze gezamenlijkheid komt bijvoorbeeld tot uitdrukking in een kunstcollectief van studenten en alumni dat vanuit St. Joost is ontstaan en dat kunstzinnige activiteiten organiseert in de stad Breda. In het eerste jaar van de opleiding vinden matchings- en reflectiegesprekken plaats die specifiek bedoeld zijn voor studiekeuze. Deze individuele gesprekken helpen studenten om te landen op een plek waar ze het beste tot hun recht komen. Verderop in de opleiding worden gesprekken gevoerd met het oog op de invulling van de keuzeruimte in de opleiding. Voor studenten die behoefte hebben aan extra ondersteuning bij de studie, zoals studenten met een functiebeperking of ondersteuningsbehoefte, biedt Student Support van Avans veel mogelijkheden. Met het oog hierop is de SLB-er (studieloopbaanbegeleider) het aanspreekpunt voor studenten. Deze persoon zorgt ervoor dat studenten naar de juiste plek voor verdere ondersteuning worden doorverwezen. Hierbij is sprake van maatwerk.

Docenten

Het panel ontmoette een collegiaal en hard werkend docententeam dat opereert in een pittige werkomgeving waarin diverse ontwikkelopdrachten op het gebied van onderwijs, huisvesting en organisatie spelen. Onlangs werden contracten van enkele nieuwe collega's niet verlengd wat meer administratieve en organisatorische taken legt bij de docenten met een wat grotere aanstelling. Het panel moedigt de opleiding aan om juist in onzekere tijden oog te blijven houden voor de onderlinge verbondenheid en goede inspraak. Het opleidingsteam dat op beide locaties het onderwijs verzorgt bestaat uit vijftien personen (7,9fte). Iedereen beschikt over een WO- of HBO-master en is actief in de kunstpraktijk. Alle docenten beschikken over een basis didactische bekwaamheid (BDB) en elf collega's hebben ook de basiskwalificatie examinering (BKE) behaald. Vier collega's moeten de BKE nog volgen. De afspraak is dat ook docenten met een kleine aanstelling (0,4 of kleiner) de BKE-cursus volgen. Een persoon beschikt over de seniorkwalificatie examinering (SKE). Op grond hiervan constateert het panel dat de didactische en toetsdeskundigheid van het docententeam op orde is. Wat de vakinhoudelijke deskundigheid betreft stelt het panel vast dat de docenten over passende vooropleidingen en een brede artistieke professionaliteit beschikken. Het panel heeft een toegewijd team ontmoet dat een relatief kleine kern heeft van docenten met een wat grotere aanstelling die coördinerende en organiserende taken hebben. Daarnaast kent het team een bredere groep docenten die naast een kleine aanstelling als docent werkzaam is als kunstenaar of anderszins in de kunstsector. Deze teamsamenstelling biedt de opleiding veel mogelijkheden om een breed palet aan deskundigheden aan te bieden en daarmee een mooie selectie

rolmodellen. Het panel vindt dat dit gekoesterd moet worden, omdat het bepalend is voor de doelstelling om studenten hun artistieke identiteit te laten vinden.

Betrokkenheid van het werkveld bij het onderwijs

Het panel is positief over de manier waarop werkveldvertegenwoordigers betrokken zijn bij de begeleiding van studenten en de advisering bij het beoordelen van beroepsproducten. Er is een aantal 'extern deskundigen' dat adviseert bij beoordelingen van semester 8 (afstuderen), waar geen externe begeleider bij betrokken is die de advisering voor zijn rekening neemt. Dit komt binnen de opleiding vaker voor, omdat studenten worden voorbereid om autonoom kunstenaar te zijn. Gedurende de studie wordt regelmatig een verbinding gelegd met het werkveld, zodat studenten in aanraking komen met de beroepspraktijk. Dat gebeurt op verschillende manieren. Zo worden (maatschappelijke) vraagstukken ingebracht door externe partners. Ook werken studenten soms met een partner (kunstfort Vijfhuizen, de Fabriek Eindhoven, Bossche Parade) met het oog op manifestaties of tentoonstellingen of verkennen ze een werksituatie of -omgeving. Er worden regelmatig bezoeken gebracht aan musea, kunstinstellingen e.d.. In stages en samenwerkingen ervaren studenten de beroepspraktijk dan weer als deelnemer. Ook is er veel aandacht voor diverse manieren waarop kunstenaars en andere werkveldpartners betrokken worden bij gastlessen, werkveldbezoeken en inspiratiebijeenkomsten.

Opleidingsspecifieke voorzieningen

Het panel heeft tijdens de agenderende audit een uitgebreide rondleiding gehad door het voormalige seminariegebouw in Breda, waarin St. Joost is gevestigd. Via een film heeft de opleiding ook de locatie in 's-Hertogenbosch aan het panel gepresenteerd. Vanwege de bouwomstandigheden heeft het panel niet live in 's-Hertogenbosch kunnen kijken. Via de film heeft het panel echter een goed beeld gekregen van de opleidingsspecifieke voorzieningen aldaar. Dat de voorzieningen toereikend zijn werd bevestigd in gesprekken met studenten en alumni van de opleiding. Op beide locaties is veel ruimte beschikbaar waar studenten kunnen experimenteren met materialen en methoden. Er zijn werkplaatsen voor houtbewerking, metaal, klei, glas, keramiek, kunststof en drukwerk die zijn voorzien van werkplaatsmeesters die inhoudelijke ondersteuning en praktische assistentie kunnen bieden. Er zijn verder een techlab voor (computer)technische toepassingen, een biobased lab (de zogenoemde material incubator: een steriele omgeving om met behulp van micro-organismen nieuwe materialen te ontwikkelen) en een studio voor 3D-printing. De mediatheek, uitleen voor AV-apparatuur en de materiaalwinkel zijn goed gesorteerd. Tijdens de gesprekken werd door docenten en studenten opgemerkt dat een textielwerkplaats hoog op de wensenlijst staat. Het panel heeft verder gemerkt dat het ontbreken van bepaalde voorzieningen voor opleiding én studenten geen belemmering vormt om een eigen ontwikkelrichting te kiezen. Indien nodig zoekt de opleiding naar specifieke voorzieningen waar studenten gebruik van kunnen maken, zoals bij werkveldpartners die bijvoorbeeld beschikken over een edelmetaalwerkplaats.

Zoals in de samenvatting al is benoemd, staat het pand in Breda te koop en moet het Bredase deel van de opleiding vermoedelijk in 2027 ergens anders zijn gehuisvest. Op de ochtend van de visitatie werd duidelijk dat de opleidingslocatie in 's-Hertogenbosch tot 2029 tijdelijk elders gehuisvest wordt, omdat de overlast van de her- en verbouw van het EKP-gebied te groot is geworden. Het panel heeft geen oordeel over de politiek-bestuurlijke en facilitaire afwegingen die hieraan ten grondslag liggen, maar constateert dat de opleiding zowel in Breda als in 's-Hertogenbosch, wat opleidingsspecifieke voorzieningen betreft, op dit moment zeer goed is

gefaciliteerd. Hij vertrouwt erop dat de afspraken die zijn gemaakt over de betrokkenheid van personeel en zeker ook de studenten bij de zoektocht naar alternatieve (tijdelijke) huisvesting ertoe zal leiden dat ook daar de voorzieningen op orde zullen zijn. Verder wil het panel de opleiding meegeven dat duidelijke communicatie over huisvesting en het toekomstperspectief dat daarbij wordt geschetst belangrijk is voor zowel de zittende studenten als voor studenten die zich oriënteren op een toekomstige kunstopleiding in Breda dan wel Den Bosch.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. Het panel beoordeelt de toetsing als adequaat. Het systeem is valide, betrouwbaar en onafhankelijk. Het panel is in het bijzonder te spreken over de wijze waarop de feedback bij toetsen wordt gezien als een actief proces van wisselwerking en dialoog. Beoordeling vindt plaats in groepjes van studenten en docenten die elkaars ontwikkelproces volgen. Studenten geven aan dat deze manier van doen hen ondersteunt in hun leerproces. Dit principe wordt ook gedurende de module toegepast bij de formatieve toetsmomenten. Het panel vindt het een goede ontwikkeling dat in het nieuwe onderwijs gekozen is voor voldaan / niet voldaan in plaats van cijfers en dat dat met ingang van volgend jaar ook voor de toetsen van jaar drie en vier gaat gelden. In de beoordelingen van het uitfaserende onderwijs die het panel inzag, werd weliswaar duidelijk onderbouwd waarom de producten aan de maat waren, maar was niet altijd duidelijk waarom de score bijvoorbeeld een '7' was en geen '8'. Wat het panel betreft past de single point rubric beter bij de uitgebreide en gedegen manier waarop feedback wordt verstrekt en hoe studenten daarop reflecteren. Het panel vindt het gebruik van het predicaat excellent niet aansluiten bij de ontwikkelingsgerichte benadering van toetsen die de opleiding voorstaat. Het is nu ook onvoldoende navolgbaar. Het panel begrijpt de wens van studenten om zo'n predicaat te kunnen ontvangen en adviseert de opleiding te onderzoeken welke alternatieve mogelijkheden er zijn om hoge waardering uit te spreken c.q. tot en excellente beoordeling te kunnen komen.

De rol van de examencommissie wordt zorgvuldig omschreven en de commissie is goed in positie, mede door de vele interne overleggen en kalibratiesessies, waarbij ook leden van de toetscommissie betrokken zijn. Kalibreren is van belang, omdat het noodzakelijk blijft dat docenten dezelfde taal en normen hanteren bij toetsing zeker als er in de toekomst mogelijk meer gezamenlijke interdisciplinaire projecten gedaan worden door studenten vanuit andere opleidingen.

Onderbouwing

Toetssysteem en -beleid

De opleiding heeft haar toetsbeleid en -uitgangspunten afgestemd op het toetsbeleid dat geldt voor St Joost. Daarin wordt rekening gehouden met hetgeen de WHW over toetsing zegt en wat in de OER en de instellingsbrede onderwijskaders is afgesproken. Drie principes voor toetsing zijn leidend: 1. Een goede balans tussen toetsen om te leren en toetsen van het leren, 2. Toetsing als onderdeel van het onderwijs, 3. Toetsing sluit aan bij de beroepspraktijk: authentiek en integraal. Voor de opleiding staat het persoonlijke leertraject van studenten voorop en daarom is toetsing ontwikkelgericht: er wordt niet alleen een toelichting gegeven bij beoordelingen maar ook feedback en feedforward. Dat blijkt verder ook uit de aandacht die wordt besteed aan formatief (tussentijds) toetsen, waarbij het sturen en stimuleren van leren wordt benadrukt. In de eerste twee studie jaren vormen de leeruitkomsten het uitgangspunt voor toetsing. Deze worden

per module in een geïntegreerd en ontwikkelgericht beoordelingsproces getoetst. In de laatste twee studiejaar bepalen de beoordelingscriteria die op de leerlijnen zijn gebaseerd de beoordeling (zie ook figuur 4).

Toetsuitvoering

Het panel vindt de zorgvuldige en waarderende manier waarop de summatieve toetsing plaatsvindt een mooi voorbeeld van hoe een voortdurende en begeleide feedbackcyclus bijdraagt aan het leerproces van studenten. De opleiding heeft veel energie gestoken in de inrichting van de digitale leeromgeving Brightspace waarin studenten zelf regie kunnen voeren op hun studie. Studenten leveren in Brightspace hun toetsproducten in en ontvangen daarop feedback. De summatieve toetsing, die is gericht op het beslissen over het behalen van toetscriteria, vindt plaats met een integrale beoordeling van alle leeruitkomsten van de module. Studenten bereiden zich voor met behulp van een zelfevaluatieformulier. Daarin reflecteren ze op het ontwikkelproces en het maakwerk tijdens de module en maken daarbij gebruik van de feedback die ze tijdens de lessen ontvingen van medestudenten en docenten. Voor het beoordelingsmoment worden studenten ingedeeld in groepjes van 3 à 4 studenten. Deze groepjes worden actief betrokken bij elkaars beoordelingen. Ieder groepslid laat achtereenvolgens zijn werk zien en licht het werkproces, de inzichten en conclusies toe. Daarmee vergroten studenten hun eigen verantwoordelijkheid voor het leren. Twee docenten geven per leeruitkomst een oordeel: 'Voldaan', 'Niet voldaan' of 'Excellent' en geven mondeling feedback. Aan de studenten die op dat moment niet beoordeeld worden, wordt gevraagd om de feedback van de docenten op te schrijven zodat dit naderhand met de te beoordelen student nabesproken kan worden. De student verwerkt de feedback vervolgens in het zelfevaluatieformulier. De docenten checken dat formulier en maken de beoordeling definitief. Het zelfevaluatieformulier wordt gebruikt als basis voor de volgende periode. Zodoende ontstaat er gedurende de opleiding een persoonlijk toetsdossier.

De toetsing in de jaren drie en vier zijn op bachelor-eindniveau (NLQF-niveau 6). Ook daarbij vindt de summatieve toetsing plaats aan het einde van de onderwijsperiode (in dit geval het semester) via de hierboven beschreven beoordelingsprocedure. De vier leerlijnen worden integraal en ontwikkelgericht beoordeeld door ten minste twee docenten in aanwezigheid van ten minste twee studenten. Ook hierbij wordt gebruik gemaakt van een zelfevaluatieformulier. Feedback en eindoordeel worden altijd vastgesteld in aanwezigheid van de student en de medestudenten. Effect daarvan is dat studenten altijd mondeling uit de eerste hand vernemen hoe het oordeel tot stand is gekomen. Halverwege het semester vindt een formatief voortgangsgesprek plaats. Hierin krijgen studenten inzicht in hun voortgang in relatie tot de beoordelingscriteria (toetsonderdelen) waarop zij aan het eind van het semester worden beoordeeld.

Bepalen van cum laude

Met het oog op studenten die na de opleiding doorstuderen aan een masteropleiding en, met het oog op toelating, zij baat hebben bij een predicaat 'cum laude', heeft de opleiding besloten om bij de bovengenoemde toetsuitvoering ook een beoordeling 'excellent' toe te voegen. Deze optie is via de OER mogelijk gemaakt. Het is het panel niet helemaal duidelijk geworden welke criteria precies gehanteerd worden bij het geven van een excellente beoordeling. Bovendien vindt het panel dat deze werkwijze niet past bij het gekozen uitgangspunt om te werken met een single point rubric en bij de insteek die de opleiding heeft gekozen om primair te kijken naar de

ontwikkelmogelijkheden van studenten en niet zozeer naar hun 'talent'. Het panel begrijpt echter de wens van studenten om meer kans te kunnen maken bij toelating tot een vervolgopleiding en adviseert om te onderzoeken welke alternatieven er zijn om tot een excellente beoordeling te komen. Bijvoorbeeld via het volgen van een daartoe ingericht excellentietraject of het doen van extra opdrachten.

Borging kwaliteit toetsing en beoordeling

Het panel constateert dat de gremia die betrokken zijn bij de kwaliteitszorg (curriculumcommissie, toetscommissie, examencommissie) een goede onderlinge verhouding hebben en een duidelijk zicht op hun afzonderlijke taken en rollen. De curriculumcommissie heeft een centrale rol in de bewaking van samenhang in het onderwijs, de onderwijskundige kaders en daarmee ook de formatieve toetsing binnen de didactiek. De toetscommissie heeft een adviserende en evaluerende rol als het gaat om toetsontwerp en -uitvoering. De kwaliteit van de toetsing en beoordeling wordt geborgd via een kwaliteitszorgcyclus. Als uit studentevaluaties, collegiale evaluaties of evaluaties door de toetscommissie blijkt dat toetsbeleid of -uitvoering aanpassing behoeft, worden verbeterplannen gemaakt. Deze worden uitgevoerd door de module- en toetsverantwoordelijken of de toetscommissie. De curriculumcommissie evalueert verder ieder jaar de toetsing van de beide opleidingen en stelt (na advies door de opleidingscommissie) de Onderwijs- en Examenregelingen van de opleidingen vast alsmede het toetsbeleid van St. Joost. De examencommissie heeft een onafhankelijke rol bij het toezicht op de kwaliteit. Zij bedient naast de opleiding Beeldende Kunst ook de opleiding Vormgeving en de opleiding Cabaret van de Koningstheateracademie. Ze is goed bemenst en wordt voldoende gefaciliteerd. De afgelopen tijd hebben diverse leden van de examencommissie hun seniorkwalificatie examinering (SKE) behaald, waarmee een goede professionaliseringsslag is gemaakt. Samenwerking met directie, curriculumcommissie en toetscommissie verloopt goed. Er is een open overlegcultuur en wederzijdse verantwoordelijkheid voor het eigen deel van de kwaliteitsborging.

De examencommissie hanteert een borgingsagenda en doet periodiek steekproeven waarbij gekeken wordt naar het toetsprogramma, toetsbekwaamheid, toetsorganisatie, toetsen en toetsitems. Via het jaarverslag wordt hierover gerapporteerd aan de directie (en het College van Bestuur). Als het nodig is worden bevindingen ook rechtstreeks met de studietoelators, curriculumcommissie of toetscommissie besproken. Vier keer per jaar is er formeel overleg met het opleidingsmanagement.

Binnen de opleiding wordt veel gekalibreerd en overlegd door de docenten en examinatoren. De opleiding noemt dit oefensessies waarbij docenten verschillende toetsproducten uit eerdere beoordelingsrondes vergelijken en de toepassing van de toetscriteria bespreken. Op die manier wordt kalibratie van de beoordeling geoefend en een uniforme toepassing van de criteria bevorderd. Vaak gebeurt dat kort voordat er opnieuw beoordeeld gaat worden en in ieder geval bij nieuw onderwijs of wanneer nieuwe teams van examinatoren aan de slag gaan.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor deze standaard. De beoordeling van de gerealiseerde leerresultaten is mede gebaseerd op de selectie van eindproducten. Het panel waardeert de variatie in thematieken die uit de eindwerken naar voren komen en de manier waarop studenten blijf geven van creatieve vaardigheden en technisch hoogwaardig makerschap. Het panel waardeert de manier waarop studenten hun werk toelichten, maar vindt dat daarbij het engagement in reactie op maatschappelijke ontwikkelingen wat beperkt lijkt te zijn. De opleiding zou studenten hier wat meer in kunnen aanmoedigen en stimuleren. Het panel waardeert samen met het werkveld het hoge ambachtelijke niveau waarmee afgestudeerden het werkveld binnenkomen en ziet dat studenten in hun eindwerk goed inspelen op actuele ontwikkelingen binnen de beroepspraktijk, zoals de nadruk op vakmanschap en materialiteit, de centrale rol van het lichaam in relatie tot de omgeving en het gebruik van natuurlijke vormen en materialen.

Onderbouwing

Producten van afgestudeerden

Het panel is op basis van de bestudeerde eindwerken (de producten die in semester 8 zijn gemaakt) van oordeel dat studenten aan het einde van hun studie functioneren op bachelor-eindniveau en werk produceren dat passend is bij de opleiding. Het panel bestudeerde voorafgaand aan de visitatie van vijftien studenten het afstudeerproject (dan wel foto's c.q. video's van het afstudeerproject), de artist statement en het onderzoeksverslag. Tijdens de agenderende audit was een tentoonstelling ingericht van studentproducten uit alle studie jaren, waaronder een aantal afstudeerprojecten afkomstig uit de door het panel bestudeerde selectie.

In de eindwerken wordt een variëteit aan thematieken, methodieken en materiaalgebruik toegepast. Het panel vindt dat een goede zaak en herkent de aandacht die afstudeerders hebben voor ontwikkelingen die ook in de beroepspraktijk herkenbaar zijn: ambachtelijkheid, natuurlijke vormen en materialen en het zogenaamde embodied work, waarbij fysieke ervaring en zintuiglijke beleving een wisselwerking mogelijk maakt tussen de maker en de toeschouwer. Het panel vindt dat de kwaliteit van het werk goed op niveau is en dat studenten goed in staat zijn om hun ontwikkelproces en maakproces te formuleren. Het panel vindt dat de mate waarin studenten maatschappelijk engagement (statements, de vuist op tafel) tonen wat achterblijft. Uit de gesprekken die het panel hierover voerde maakt hij op dat de opleiding wel degelijk aandacht heeft voor dit aspect van de autonome kunst en dat docenten zich hiervan goed bewust zijn. De huidige generatie studenten kiest ervoor om hun thema's eerder persoonlijk in plaats van maatschappelijk en met een positieve insteek te benaderen.

Om een indruk te geven van de afstudeerwerken, worden hier een aantal voorbeelden benoemd.

Een student startte tijdens het afstudeerjaar met het organiseren van haar eigen 'De Wilde Wol' workshop, waarbij zij zowel aandacht gaf aan de materialiteit van pas geschoren wol als aan de ambacht van het spinnen. Zij positioneert zichzelf als geëngageerde kunstenaar, zowel in woord als in beeld. De nadruk lijkt vooral op het proces te liggen en minder op de eindproducten. Een andere student onderzocht de relatie tussen performancekunst en verwerking van autobiografische ervaringen. Van het schrijven van brieven, via het maken van objecten en tastbare, zintuigelijke ervaringen tot het gebruik van het eigen lichaam in het landschap dat aldus is ontstaan: performance als het communiceren van een verhaal zonder taal. De student heeft een gerichte en overtuigende positionering als kunstenaar en laat dat goed zien.

Functioneren van afgestudeerden

Het panel sprak met alumni en werkveldvertegenwoordigers die tevreden zijn over het niveau waarop startende professionals de opleiding verlaten. Een aantal alumni studeerde door en vond zonder problemen aansluiting bij een masteropleiding. Alumni geven aan dat ze tijdens hun studie op een goede manier zijn voorbereid op de vervolgstap. De meeste alumni starten na hun opleiding met een eigen (deeltijdse) praktijk als kunstenaar. Uit de documentatie maakt het panel op dat het overgrote deel van de afgestudeerden na verloop van tijd nog steeds als kunstenaar werkzaam is veelal in een hybride praktijk waarbij makerschap wordt gecombineerd met werk in andere domeinen.

Alumni geven aan dat tijdens de studie regelmatig aandacht werd besteed aan praktische kennis en vaardigheden zoals factureren, subsidieaanvragen en ondernemerschapsvaardigheden in het algemeen. Toch hebben ze na afloop van hun studie gemerkt dat die kennis onvoldoende was beklijfd. Ze geven aan dat ze als student vooral met hun creatieve ontwikkeling bezig waren en (nog) geen oog hadden voor het leven na de studie. Ze geven aan dat een alumni-event of aanvullend programma over deze thema's een waardevolle bijdrage aan hun verdere ontwikkeling zou kunnen bieden.

Het werkveld waardeert de mate waarin studenten omgevingssensitief en betrouwbaar zijn en zich flexibel op kunnen stellen. Ze werken met oog voor detail en zijn gefocust op eigenheid. Ook kunnen ze hun eigen werk goed onder woorden brengen. Extern deskundigen benoemen verder dat alumni in hoge mate vaardig zijn in het door hen gekozen medium en willen experimenteren op een hoog creatief niveau. Ze zijn zich ervan bewust dat werken in de kunstensector soms ook van je vraagt dat je ergens in groeit en soms moet beginnen met iets dat niet meteen aansluit bij je toekomstdroom, zoals productie draaien. Alumni beschikken in algemene zin en in toenemende mate over een goede attitude als startend kunstenaar.

Om de maatschappelijke waarde van het kunstonderwijs en uitstromende alumni te benadrukken worden diverse prijzen uitgereikt. Tijdens de afstudeertentoonstelling die jaarlijks voor alle opleidingen van St. Joost wordt georganiseerd worden prijzen uitgereikt aan afstudeerders. Kandidaten worden per opleiding bij het examen genomineerd door de externe deskundigen. Een vakjury uit het werkveld bepaalt de winnaars. In Breda en Den Bosch worden zogenoemde atelierprijzen uitgereikt door de beide gemeenten. Ze zijn bedoeld om jong kunst- en designtalent een kans te bieden. In beide plaatsen krijgen ze een jaar lang de beschikking over een atelier en een werkbudget. De Lucasprijs en de St. Joostpenning zijn bedoeld voor de meest onderscheidende Bossche en Bredase afstudeerder en worden door Avans uitgereikt. De Van

Gogh AIR prijs wordt uitgereikt door het Van Gogh Huis en is bedoeld voor studenten met affiniteit met het leven en werk van Vincent.

Eindoordeel over de opleiding

	Bachelor Beeldende Kunst Veltijd Locatie Breda	Bachelor Beeldende Kunst Veltijd Locatie 's-Hertogenbosch
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Voldoet	Voldoet
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoet	Voldoet
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoet	Voldoet
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoet	Voldoet

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Op basis hiervan beoordeelt het visitatiepanel de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding Beeldende Kunst van Avans Hogeschool als **positief**.

Aanbevelingen

Standaard 1

Het panel geeft de opleiding als aanbeveling mee om, zodra de herstructurering van de organisatie waar St. Joost deel van uitmaakt is afgerond, aangaande strategische keuzes in positionering en onderwijsontwikkeling concreet en gestructureerd via een permanent gremium afstemming te zoeken met het gezamenlijke werkveld van St. Joost.

Bijlagen

1. Bezoekprogramma

Tijd	Wat	Wie
10:00-10:10	Ontvangst	directeur projectleider
10:10-11:10	Gesprek studenten en alumni VG+BK	Studenten: • Art: Jaar 1 Breda • Art: Jaar 4 Breda • NDA: Jaar 1 Breda • NDA Jaar 2 's-Hertogenbosch • IAS: Jaar 2 's-Hertogenbosch • IAS: Jaar 3 Breda • PFD: Jaar 4 (tevens vz. OC) Breda Alumni: • alumna NDA 's-Hertogenbosch • alumna IAS Breda • alumna Art Breda • alumnus PFD Breda
Pauze/wissel		
11:20-12:20	Gesprek docenten VG + BK (curriculum, student-begeleiding, toetsing etc.)	Art: twee docenten NDA: twee docenten IAS: twee docenten PFD: twee docenten
12:20-13:00	Lunch	
13:00-14:00	Gesprek eindniveau en borging	Examencommissie Borgingsfunctionaris Afstudeerbegeleiders van elke 'studie' Werkveldvertegenwoordigers • kunstenaar • Story & Talent Consultant • directeur Fotodok
Pauze/wissel		
14:10-15:10	Opleidingsmanagement VG+BK	directeur vier Studiecoördinatoren en vier Curriculumcommissieleden vanuit elke studie <u>keuzeonderwijscoördinator</u>
Pauze/wissel		
15:20-16:20	Beoordelingsoverleg panel	
16:20-16:40	Terugkoppeling	
16:40-17:40	Ontwikkelgesprek	

2. Bestudeerde documenten

Zelfevaluatieportage Art & Design St. Joost

Blauwdruk ART 2025-2026

Docentenoverzicht met opleiding en bekwaamheden

Toetsbeleid ACI St. Joost 2024-2025

Jaarverslag examencommissie 2024-2025

Jaarplanning en borgingsagenda examencommissie

Onderwijs- en examenregeling Art 2024-2025

Diverse verslagen van feedbacksessies met individuele werkveldpartners

Afstudeerhandleiding Art 2025-2026

Selectie van vijftien eindwerken:

Cijfer	Jaargang	Locatie
6,4	23 24	Breda
6,6	23 24	's-Hertogenbosch
7,1	23 24	Breda
7,2	23 24	's-Hertogenbosch
7,7	23 24	's-Hertogenbosch
8,3	23 24	Breda
6,6	24 25	's-Hertogenbosch
6,6	24 25	Breda
7,0	24 25	's-Hertogenbosch
7,0	24 25	Breda
7,4	24 25	's-Hertogenbosch
7,4	24 25	Breda
7,8	24 25	's-Hertogenbosch
7,8	24 25	Breda
8,4	24 25	Breda